

VÄRMDÖ KOMMUN

Miljöbokslut 2014

Innehållsförteckning

Om miljöbokslutet.....	3
Nationella miljö kvalitetsmål	3
Regionala miljö kvalitetsmål.....	3
Mål: Begränsad klimatpåverkan	4
Mål: Giftfri miljö.....	5
Mål: God bebyggd miljö	7
Mål: Ett rikt växt- och djurliv	10
Bilaga. Verksamhetsuppföljning inom hållbar utveckling	12

Om miljöbokslutet

Värmdö kommun vill medverka i omställningen till ett långsiktigt hållbart samhälle. För att detta ska kunna uppnås krävs en samverkan på såväl internationell, nationell som lokal nivå. Det lokala arbetet inom kommunen med hållbar utveckling sker på ett flertal olika nivåer och inom olika verksamheter. Hållbarhetsfrågor är reglerade i såväl den långsiktiga visionen, som är en utgångspunkt för den politiska inriktningen för kommunen, liksom i inriktningsmål för mandatperioden. Under 2014 har vidare sex nämnder och styrelser arbetat med effektmål kopplade till inriktningsmålet om en hållbar utveckling. Därutöver finns ett flertal olika styrdokument med koppling till hållbarhetsarbetet inom Värmdö kommun.

Miljöbokslutet inleder med en nationell och regional översikt över arbetet med miljökvalitetsmålen. Även Värmdö kommuns arbete med miljömålsättningar följer den nationella och regionala målstrukturen. Kopplat till respektive miljökvalitetsmål redovisas därefter Värmdös lokala miljömålsarbete. En verksamhetsuppföljning redovisas för de prioriterade miljökvalitetsmålen med genomförda aktiviteter och åtgärder samt de indikatorer som följts upp.

Till miljöbokslutet för 2014 redovisas även i bilaga utdrag av det arbete som har genomförts inom kommunens nämnder och styrelser under 2014 med koppling till hållbarhetsområdet.

Nationella miljökvalitetsmål

Riksdagen beslutade i april 1999 om femton nationella miljökvalitetsmål för Sverige, vilka ska utgöra grunden för den nationella miljöpolitiken. Ytterligare ett mål, om biologisk mångfald, antogs 2005. Miljökvalitetsmålen listas nedan:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Regionala miljökvalitetsmål

Länsstyrelserna har en samordnande roll i det regionala miljömålsarbetet. I Stockholms län är detta organiserat inom ramen för en regional miljömålsdialog. Sex av de nationella miljömålen som ska nås till år 2020 har valts ut för prioriterade insatser i

länet. Till stöd för arbetet med miljökvalitetsmålen har ett antal strategier, åtgärdsprogram och gemensamma insatser tagits fram inom ramen för det regionala samarbetet på miljömålsområdet.

De prioriterade regionala miljökvalitetsmålen listas nedan. Fyra av dessa har markerats i kursiv stil, vilka är de miljökvalitetsmål som fokuseras i detta miljöbokslut.

- *Begränsad klimatpåverkan*
- Frisk luft
- *Giftfri miljö*
- Ingen övergödning
- *God bebyggd miljö*
- *Ett rikt växt- och djurliv*

Mål: Begränsad klimatpåverkan

Riksdagens definition av miljökvalitetsmålet:

”Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.”

Regeringen har vidare fastställt två preciseringar av miljökvalitetsmålet avseende temperatur respektive koncentration. ”Den globala ökningen av medeltemperaturen ska begränsas till högst 2° jämfört med den förindustriella nivån. Vidare ska Sveriges klimatpolitik utformas så att den bidrar till att koncentrationen av växthusgaser i atmosfären på lång sikt stabiliseras på nivån högst 400 miljondelar koldioxidekvivalenter.”

Prioriterade åtgärder under 2014

Värmdö kommun erbjuder kostnadsfri energi- och klimatrådgivning till medborgare och bostadsrättsföreningar inom ramen för ett regionalt nätverk. Rådgivningen ger bland annat information om olika uppvärmningssätt för fastigheter och dess miljöpåverkan. Under 2014 har fokus legat på riktade rådgivningar till så kallade EPBD2-företag. EPBD2 refererar till ett EU-direktiv¹ om byggnaders energiprestanda, som trädde i kraft 2010. Målsättningen med direktivet är att uppnå en minskad energianvändning inom bygg- och fastighetssektorn för att minska energiberoendet och utsläppen av växthusgaser. Sverige har valt att följa direktiven genom riktad information till fastighetsägare om vilka åtgärder som kan vidtas för att effektivisera systemen. Kommunfullmäktige beslutade 2012 att investera i vindkraft med kapacitet om 2-3 MWh. Byggnationen av vindkraftverket, som är lokaliserat i en vindkraftpark utanför Sundsvall, slutfördes under oktober 2014 och är numer i drift. Under året producerade vindkraftverket cirka 1 500 MWh.

Värmdö kommun har infört en halvöppen bilpool där även kommuninvånare kan boka ett antal miljöbilar på kvällar och helger. Bilpoolen består av tolv bilar, samtliga

---

¹ EU-direktiv 2010/31/EU

miljöbilar varav två är elbilar. Under kontorstid är bilpoolens fordon uppbokade till 85 procent. Utsläppen av koldioxid från bilarna i bilpoolen har under 2014 uppgått till cirka 87 gram per km och bil, vilket är en minskning från drygt 110 gram föregående år.

Verksamhetsuppföljning

Indikator	Utfall 2013	Utfall 2014	Kommentar
Andel inköpta ekologiska livsmedel i kommunorganisationen	20 %	22 %	Andelen ekologiska livsmedel har ökat med två procentenheter, vilket bland annat kan förklaras med ett internt nätverk för kokkar på förskolor och grundskolor som skapat incitament till att öka andelen ekologiska livsmedel.
Andel förnybar och återvunnen energi i kommunala lokaler	85 %	94 %	Andelen förnybar energi har ökat till cirka 94 procent under 2014.
Andel miljöcertifierade skolor	21 %	19 %	Andelen miljöcertifierade skolor, vilket mäts genom antalet skolor med Skolverkets utmärkelse Skola för hållbar utveckling, har minskat jämfört med 2013.
Kommunorganisationens andel miljöbilar	53 %	55 %	Antalet miljöklassade fordon inom kommunorganisationen har ökat. Antalet bilar i organisationen har minskat. I kommunens bilpool finns tio miljöbilar samt två supermiljöbilar (elbilar).
Transportenergi, tjänsteresor med bil	572 kWh per årsarbetare	548 kWh per årsarbetare	Indikatorn, som baseras på en schablonberäkning utifrån kostnader för drivmedelsinköp, visar på en minskning jämfört med föregående år.
Koldioxidutsläpp, tjänsteresor med bil	92 kg per årsarbetare	79 kg per årsarbetare	Indikatorn, som baseras på en schablonberäkning utifrån kostnader för drivmedelsinköp, visar på en minskning jämfört med föregående år.
Koldioxidutsläpp, sektor industriprocesser	25 g per inv.	25 g per inv.	Utsläppen av koldioxid från industriprocesser per invånare är marginell inom Värmdö och ligger på en stabil nivå över tid.
Koldioxidutsläpp, övriga sektorer	2,5 ton per inv.	2,5 ton per inv.	Koldioxidutsläppen ligger på en stabil nivå över tid.

Mål: Giftfri miljö

Riksdagens definition av miljö kvalitetsmålet:

”Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.”

Regeringen har även fastställt sex preciseringar av miljö kvalitetsmålet:

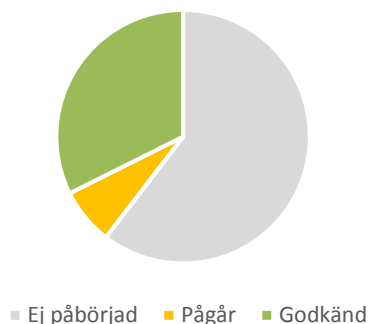
- ”Den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte är skadlig för människor eller den biologiska mångfalden
- Användningen av särskilt farliga ämnen har så långt som möjligt upphört.
- Spridningen av oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper är mycket liten och uppgifter om bildning, källor, utsläpp samt spridning av de mest betydande av dessa ämnen och deras nedbrytningsprodukter är tillgängliga
- Förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något

- hot mot människors hälsa eller miljön
- Kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper är tillgänglig och tillräcklig för riskbedömning
  - Information om miljö- och hälsofarliga ämnen i material, kemiska produkter och varor är tillgänglig.”

Prioriterade åtgärder under 2014

Under året har fokus varit att implementera den plan för minskning av skadliga ämnen inom kommunens verksamheter, som antogs av kommunstyrelsen 2013. Planen innehåller en utfasningslista i syfte att successivt minska antalet skadliga ämnen. En kartläggning av användningen av skadliga ämnen visar att det finns ämnen som kan fasas ut, men även att verksamheterna som regel har god kontroll över hur kemikalier ska förvaras.

För 2014 anslog kommunstyrelsen särskilda medel för att genomföra en intern miljö- och hållbarhetsutbildning för kommunens medarbetare. Utbildningen har genomförts i form av den digitala utbildningen Miljökörkortet som nås genom kommunens intranät. Av kommunens drygt 3 100 anställda hade, i februari 2015, cirka 1 000 slutfört utbildningen.

I november invigdes Djurö återvinningscentral. I samband med öppnandet informerade kommunen om hantering av matavfall, elavfall och farligt avfall. Förpacknings- och tidningsinsamlingen informerade om materialslag och föreningen Human Bridge om insamling av kläder, skor och textilier.

Vid årsskiftet var cirka 2 800 av hushållen i Värmdö anslutna till kommunens matavfallsinsamling, vilket motsvarar cirka 13 procent av hushållen. Intresset från privatpersoner och bostadsrättsföreningar att ansluta sig till insamlingen har varit stort under 2014 och antalet nya abonnenter har mer än fördubblats jämfört med föregående år².

Under året har en ny avfallsplanering genomförts som resulterat i att kommunfullmäktige antagit en avfallsplan och nya avfallsföreskrifter. Inriktningen på planeringen är att minimera, återanvända och återvinna restmaterial i enlighet med internationella och nationella mål och överenskommelser. Kommunens fokus ligger på

² 2013 var 1 200 hushåll i Värmdö anslutna till matavfallsinsamlingen

att ta hand om hushållsavfall medan materialbolag tar hand om återvinning av material som omfattas av producentansvar, som exempelvis återvinning av papper, glas och plats.

Verksamhetsuppföljning

Indikatorer	Utfall 2013	Utfall 2014	Kommentar
Tungmetaller i avloppsslam, bly	5,5 mg per kg	6,5 mg per kg	Andelen bly i avloppsslam har ökat jämfört med 2013. Utfallet för 2014 ska dock bedömas med försiktighet, då det finns ett osäkert, avvikande värde vid en mätning som ökar medelvärdet.
Tungmetaller i avloppsslam, kadmium	0,5 mg per kg	0,6 mg per kg	Andelen kadmium har ökat marginellt jämfört med 2013.
Tungmetaller i avloppsslam, kvicksilver	0,2 mg per kg	0,3 mg per kg	Andelen kvicksilver i avloppsslam har ökat marginellt jämfört med 2013.

Mål: God bebyggd miljö

Riksdagens definition av miljö kvalitetsmålet:

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

Regeringen har även fastställt tio preciseringar av miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö:

- ”Hållbar bebyggelsestruktur: En långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade.
- Hållbar samhällsplanering: Städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor.
- Infrastruktur: Infrastruktur för energisystem, transporter, avfallshantering och vatten- och avloppsförsörjning är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till natur- och kulturmiljö, estetik, hälsa och säkerhet.
- Kollektivtrafik, gång och cykel: Kollektivtrafiksystem är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar.
- Natur- och grönområden: Det finns natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet.
- Kulturvärden i bebyggd miljö: Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas.
- God vardagsmiljö: Den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av

- bostäder, arbetsplatser, service och kultur.
- Hälsa och säkerhet: Människor utsätts inte för skadliga luftföroreningar, kemiska ämnen, ljudnivåer och radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker.
  - Hushållning med energi och naturresurser: Användningen av energi, mark, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt för att på sikt minska och att främst förnybara energikällor används.
  - Hållbar avfallshantering: Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallens påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.”

Prioriterade åtgärder under 2014

Kommunfullmäktige antog en grönstrukturplan för Gustavsberg vid sitt sammanträde i mars. Grönstrukturplanen inventerar de gröna karaktärer som finns i området. Planen visar vilka viktiga spridningsstråk och barriärer, som exempelvis vägar, bebyggelse och vattenområden, som finns inom Gustavsberg idag. Grönstrukturplanen lyfter fram och föreslår en rad åtgärder för att förbättra tillgängligheten och kvaliteten i grönområdena. Planen är ett vägledande styrdokument som används i arbetet med grönstrukturens kvalitet, skydd och tillgänglighet. I samband med beslutet om grönstrukturplanen beslutade kommunfullmäktige vidare att generationsmålet och de nationella miljö kvalitetsmålen, med undantag för målet kopplat till fjällmiljön, ska vara vägledande i kommunens arbete.

Gustavsbergsprojektet

Hösten 2004 startade projektet genom att fyra arkitektkontor fick i uppdrag att göra parallella skisser på hur ortens centrala delar skulle kunna förtätas och utvecklas. Under namnet Gustavsbergsprojektet har kommunen arbetat parallellt med dessa detaljplaneområden, arbeten som i dagsläget har kommit olika långt. För vissa av områdena, så som för Porlins kvarteren, finns en laga kraftvunnen detaljplan och pågående byggarbeten, medan det i andra områden har avstannat alternativt inte påbörjats.

Arbetet i projektet har letts av kommunstyrelsens Gustavsbergsutskott och har haft en särskild projektorganisation. Från och med 2015 övergår projektet i ordinarie förvaltningsorganisation varför ett särskilt miljöbokslut för projektet nu redovisas.

Masterplan

Under 2013 har en så kallad masterplan för Centrumdalen, omfattande centrum, Kvarnbergsterrassen och Idrottsparken, tagits fram. Arbetet med detaljplanerna inom Centrumdalen har kommit olika långt men gemensamt för dem alla är förändrade förutsättningar avseende bland annat trafik, bebyggelse, park och ägarförhållanden. Det har således uppkommit ett behov att åter ta ett samlat grepp på dessa tre områden och vad det är som ska uppnås för att skapa en god bebyggd miljö i området. Masterplanen är tänkt att fungera som ett stöd för de som aktivt ska arbeta med detaljplanerna och ger ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor. Dokumentet ska ligga till grund för inriktningsbeslut och prioriteringsordning för detaljplanerna i området.

Gustavsbergs centrala delar är ett riksintresse för kulturmiljövården vilket ställer höga krav på att medvetet arbeta med hur den nya bebyggelsen ska förhålla sig till den befintliga miljön. Inom ramen för masterplanen har bebyggelsestrukturen anpassats till kulturlandskapet med dess gröna miljöer med stora ekar och de befintliga byggnaderna och strukturer i samhället som kännetecknar orten. Till exempel så föreslås parken vid kyrkan lämnas fri från tät bebyggelse genom att bebyggelsen istället ligger på bergsslutningen. Det medför att kyrkan och Runda huset kvarstår som de mest framträdande byggnaderna och att den gröna dalgången kan bevaras.

Parkeringsnormen för hela Gustavsbergsprojektet är lägre än i övriga delar i kommunen just för att tillgången till kollektivtrafik är så god. Cykelparkering planeras i anslutning till busshållplatser. Genom ett utbyggt gång- och cykelnät skapas tydligare kopplingar mellan de olika delarna i samhället. Boende i Gustavsberg har nära till naturen och har goda möjligheter att utöva sport och andra fritidsaktiviteter. Parker förbättras och ny tillskapas genom projektet och tillgängligheten till vattnet ökar genom nya brygganläggningar och promenadstråk. I enlighet med beslut i kommunstyrelsens Gustavsbergsutskott ska planarbetet i området prioritera tillskapandet av gröna stråk in, emot och genom centrum.

Som ett led av framtagande av grönstrukturplan har en utredning påbörjats kring skydd av ekar genom biotopskydd. Det gröna i Gustavsberg ska bevaras, skyddas och utvecklas i så stor utsträckning som möjligt. Ett antal viktiga spridningsvägar och barriärer att överbygga i planeringen har beaktats. Detta är viktigt för ett rikt växt- och djurliv men även för att skapa trevliga miljöer i samhället och bevara kulturlandskapet.

Kommunstyrelsens Gustavsbergsutskott har beslutat att ett storskaligt bergvärmesystem för att kunna tillvarata överskottsvärme från idrottsverksamheterna ska beaktas i kommande detaljplanearbete. Detta för att kunna bidra till uppvärmning av nya bostäder.

Miljöprogram

Kommunfullmäktige antog 2011 ett miljöprogram som ska gälla för samtliga detaljplaner inom ramen för Gustavsbergsprojektet. Miljöprogrammet berör ett antal olika områden som även innefattar ett stort antal av de nationella och lokala miljömålen. Exempelvis ställs krav på att minst 60 procent av energin som används i tillkommande bebyggelse ska komma från förnybara källor eller baseras på återvinning. Vidare ska energibehovet för uppvärmning vara högst 66 kWh per kvadratmeter golvarea och år. Möjlig placering av solfångare och solceller ska märkas ut och laddningsstolpar för fordon ska förprojekteras i garage.

Byggandet ska ske med minsta möjliga användning av icke-förnybara resurser och material som även ska vara giftfria. Material ska vara beprövade och inte orsaka risker för hälsa och miljö. Avfall under byggtiden ska reduceras, källsorteras och återvinnas och hushållsavfall ska sorteras i organiskt och oorganiskt avfall för återvinning. Dagvatten ska primärt renas på fastighet och möjligheter till lokalt omhändertagande ska tas till vara.

Belysningsprogram för Värmdö och Gustavsberg

2014 antog kommunfullmäktige ett belysningsprogram, vilket inkluderar en bilaga avseende Gustavsbergsprojektet. En stor del av kommunens befintliga belysningsanläggningar är i behov av upprustning, exempelvis måste kvicksilverlampor bytas ut. I enlighet med programmet kommer all belysning inom Porslinskvarteren att ske med LED-teknik, vilket kommer att medföra energibesparingar.

Mål: Ett rikt växt- och djurliv

Riksdagens definition av miljö kvalitetsmålet:

”Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.”

Regeringen har vidare fastställt åtta preciseringar av miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv:

- ”Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation: Bevarandestatusen för i Sverige naturligt förekommande naturtyper och arter är gynnsam och för hotade arter har statusen förbättrats samt att tillräcklig genetisk variation är bibehållen inom och mellan populationer.
- Påverkan av klimatförändringar: Den av klimatscenarier utpekade förhöjda risken för utdöende har minskat för de arter och naturtyper som löper störst risk att påverkas negativt av klimatförändringar.
- Ekosystemtjänster och resiliens: Ekosystemen har förmåga att klara av störningar samt anpassa sig till förändringar, som ett ändrat klimat, så att de kan fortsätta leverera ekosystemtjänster och bidra till att motverka klimatförändringen och dess effekter.
- Grön infrastruktur: Det finns en fungerande grön infrastruktur, som upprätthålls genom en kombination av skydd, återställande och hållbart nyttjande inom sektorer, så att fragmentering av populationer och livsmiljöer inte sker och den biologiska mångfalden i landskapet bevaras.
- Genetiskt modifierade organismer: Genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden är inte introducerade.
- Främmande arter och genotyper: Främmande arter och genotyper hotar inte den biologiska mångfalden.
- Biologiskt kulturarv: Det biologiska kulturarvet är förvaltats så att viktiga natur- och kulturvärden är bevarade och förutsättningar finns för ett fortsatt bevarande och utveckling av värdena.
- Tätortsnära natur: Tätortsnära natur som är värdefull för friluftslivet, kulturmiljön och den biologiska mångfalden värnas och bibehålls samt är tillgänglig för människan.”

Prioriterade åtgärder under 2014

Bra kvalitet på grund-, yt- och kustvatten är en utmaning för Värmdö kommun. Som ett första steg i en lokala vattenförvaltning har kommunen under året tagit fram flertalet

styrdokument på området, som VA-översikt, VA-policy och VA-plan.

Inom ramen för Östersjöinitiativet samverkar Värmdö kommun med tiotal andra kommuner och regioner för att stärka insatserna för Östersjöns miljö. Genom utvecklingsinsatser tillsammans med myndigheter, organisationer och högskolor är syftet att i nätverksform få igång en så kallad blå tillväxt samtidigt som lokala miljöproblem löses. Inom ramen för projektet genomfördes under Almedalsveckan ett antal seminarier, där företrädare för Värmdö kommun redovisade resultatet av samverkan med stiftelsen Baltic Sea 2020. Detta arbete har bland annat lett till åtgärder för en minskad övergödning i Björnöfjärden samt informationsinsatser om vikten av att föra bort latrin från kustnära områden då det inte fungerar med lokalt kretslopp i skärgården.

I maj invigdes kommunens naturprojekt Hemmesta sjöäng. Syftet med projektet har varit att restaurera våtmarken och skapa ett friluftsområde. Arbetet med Hemmesta sjöäng har skett i samverkan med Trafikverket, Världsnaturfonden, Sportfiskarna och Värmdö fågelklubb, där kommunen är ansvarig för området drift och skötsel. Sjöängen är bland annat lekplats för olika fiskarter, som kan ta sig upp på ängen från en bäck via en fiskpassage. Gädda, abborre och mört har hittills identifierats på ängen.

Bilaga. Verksamhetsuppföljning inom hållbar utveckling

Vision 2030

År 2009 antog kommunfullmäktige Vision 2030 – Skärgårdens mötesplats som tar upp hållbar utveckling ur ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv. Visionen omfattar nedanstående förhållningssätt avseende hållbarhetsfrågor:

- Vi möter framtiden genom att ligga i framkant för den nödvändiga omställningen till långsiktig hållbarhet
- Vi använder förnybar energi, har moderna och miljövänliga transporter och bygger kretsloppsanpassat
- Vi vågar pröva nya lösningar

Inriktningsmål

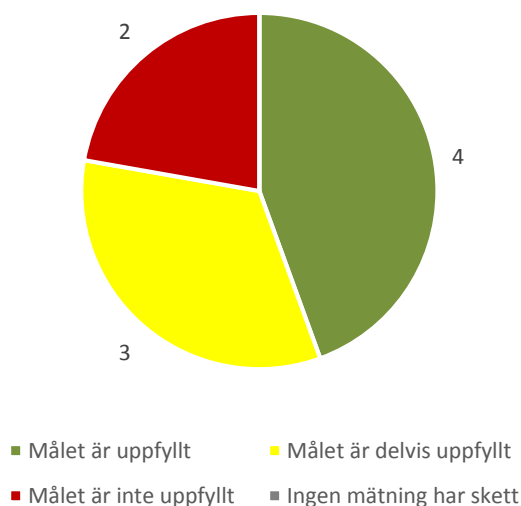
Hållbar utveckling är ett av de av kommunfullmäktige sex antagna inriktningsmålen, som ska ange den politiska viljeinriktningen för mandatperioden. För innevarande period har ett mål om hållbar utveckling antagits.

Målet definieras som:

Vi ska utveckla Värmdö så att en omställning till en mer hållbar livsstil underlättas. Här skapar vi ett samhälle där sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter värderas lika. Värmdö ska vara en attraktiv kommun att vistas och arbeta i. Vi erbjuder ett liv med både natur, skärgård och pulserande lokala samhällen med närhet till Stockholm.

Effektmål

Vissa nämnder och styrelser har valt att konkretisera arbetet med hållbar utveckling med effektmål. Verksamhetsuppföljningen inom området redovisas nedan för fem nämnder och styrelser. Sammantaget uppnår Värmdö kommun sju av nio målsättningar helt eller delvis vad gäller hållbarhetsfrågor för 2014.

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden

Hållbarhetsfrågor utgör en central del av bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämndens

reguljära verksamhet. Därutöver har nämnden även definierat ett effektmål om minskad klimatpåverkan för 2014. Denna målsättning har bedömts vara uppfyllt avseende förbränningstoalletter, vilka har varit tillståndspliktiga enligt föreskrifter för människors hälsa och miljön.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens effektmål om minskad klimatpåverkan har under 2014 mätts bland annat genom att följa utvecklingen inom tre indikatorer. Utfallet för två av indikatorerna, avseende kommunorganisationens andel miljöbilar respektive andel förnybar energi, uppvisar en förbättring. Målsättningen om förnybar energi har uppfyllts under 2014, då andelen förnybar energi i kommunens lokaler uppgick till 100 procent. Av dessa står det vindkraftverk som kommunen har köpt in för drygt åtta procent av produktionen. Kommunstyrelsens tredje indikator inom effektmålet, andel inköpta ekologiska livsmedel i kommunorganisationen, uppvisar en försämring då andelen har minskat med två procentenheter, till 18 procent, i jämförelse med föregående år.

Indikator	Utfall 2013	Utfall 2014	Kommentar
Miljöbilar i kommunorganisationen	53 %	55 %	Andelen miljöbilar i den kommunala organisationen har ökat med två procentenheter jämfört med föregående år.
Ekologiska livsmedel	20 %	22 %	Andelen ekologiska livsmedel har ökat jämfört med föregående års mätning.
Andel förnyelsebar elenergi	70 %	100 %	Under 2014 kom all elenergi i de kommunala lokalerna av förnyelsebara energikällor.

Kultur- och fritidsnämnden

Nämnden har under 2014 verkat för att minska energiförbrukningen vid kommunens idrotts- och fritidsanläggningar med målsättning om en minskning med tre procent jämfört med föregående år. En mätning av energiförbrukningen vid samtliga anläggningar har inte kunnat genomföras, men de mätningar som har genomförts indikerar snarare på en ökning av energiförbrukningen. Detta bedöms bero på ett ökat utnyttjande av anläggningarna i jämförelse med föregående år. Nämnden har dock noterat att för de motionsspår som har utrustats med ny energisnål belysning har energianvändningen minskat med hälften jämfört med tidigare.

Indikator	Utfall 2013	Utfall 2014	Kommentar
Energiförbrukningen ska minska med minst 3 procent per bokningsbar timme och mätbar anläggning, jämfört med 2013	-	4 %	Avser förbrukning för sporthallar, idrottsplatser och belysning av motionsspår. Vid Ekedals motionsspår har energianvändningen minskat till hälften jämfört med 2013 till följd av byte till energisnålare belysning. Generellt har alla större idrottsplatser ökat energiförbrukningen, vilket delvis beror på en högre nyttjandegrad.

Samhällsplaneringsnämnden

Arbetet mot inriktningsmålet om hållbar utveckling har av samhällsplaneringsnämnden konkretiserats genom flertalet effektmål och indikatorer för 2014:

- Öka mängden återvunnet material

- Öka andelen fastigheter anslutna till kommunal VA
- Fortsatt utbyggnad av gång- och cykelvägar
- Mer energieffektiv belysning
- Öka antalet infartsparkeringsplatser

Indikator	Utfall 2013	Utfall 2014	Kommentar
Insamlad mängd wellpapp	176 ton	214 ton	Insamlad vikt ökar över tid.
Insamlad mängd metall	956 ton	1 025 ton	Utfallet överstiger tidigare års utfall.
Insamlad mängd träavfall	2 967 ton	3 333 ton	Utfallet har ökat jämfört med 2013.
Andel anslutna till kommunalt VA	65 %	66 %	Utfallet är i nivå med 2013.
Antal nyanslutna till kommunal VA	95	71	71 nya anslutna har tillkommit till det kommunala VA-nätet
Gång- och cykelvägar	1 km	4 km	4 km gång och cykelväg har tillkommit under 2014. Följande sträckor är nu utbyggda: Djuröbron - Stavnäs Dianavägen - Skevik Strömma – Hässelmara Alrotsvägen - Fågelbro Ekobacken - Hålludden
Andel armatur med mer än 40 lumen per watt	Uppgift saknas	88 %	Energieffektiva armaturer med ökad belysningseffekt har ersatt tidigare energiineffektiva armaturer.
Infartsparkeringsplatser	1 367	1 394	Under 2014 har nya parkeringsplatser färdigställts på Runmarö/Styrsvik.
Antagna detaljplaner i kommunfullmäktige	3	7	Under året har nio detaljplaner antagits varav sju har vunnit laga kraft.
Antal nya borätter	39	280	Av de sju detaljplaner som vunnit laga kraft avser två bostadsändamål.

Utbildningsstyrelsen

Utbildningsstyrelsen har, i juni 2014, antagit en plan för hållbar utveckling som specificerar mål för verksamheternas arbete. Vidare har cirka 3 600 barn och elever från de kommunala förskolorna och skolorna deltagit i de så kallade Skräpplockardagarna, vilka verkar för att minska nedskräpningen och arbeta pedagogiskt med miljöfrågor. Hållbarhetsfrågor är en del av all undervisning i skolan, då läroplanen anger ett övergripande miljöperspektiv som bland annat tydliggöra en anpassning av livsstilen till en hållbar utveckling. Även inom förskoleverksamhet arbetas med dessa frågor. Drygt en femtedel av Värmdös kommunala förskolor är certifierade enligt Grön Flagga, som arbetar med att få lärandet för hållbar utveckling att ingå i förskolans arbete.

Indikator	Utfall 2014	Utfall 2013	Kommentar
Andel elever i åk 5 som upplever att de arbetar aktivt med miljö- och naturvårdsfrågor i skolan	70 %	73 %	Skolorna arbetar olika med detta område. Vissa har deltagit i nationella satsningar som till exempel Earth Hour och Skräpplockardagarna. Många skolor arbetar även ämnesövergripande på olika sätt.
Andel elever i åk 8 som upplever att de arbetar aktivt med miljö- och naturvårdsfrågor i skolan	46 %	50 %	Skolorna arbetar olika med detta område. Vissa har deltagit i nationella satsningar som till exempel Earth Hour och Skräpplockardagarna. Många skolor arbetar även ämnesövergripande på olika sätt.
Andel föräldrar med barn i förskolan som upplever att personalen på förskolan arbetar aktivt med miljö- och naturvårdsfrågor i den dagliga verksamheten	87 %	85 %	Förskolorna arbetar medvetet och tydligt på olika sätt med miljö- och naturvårdsfrågor i den dagliga verksamheten.
Andel förskolor som är anslutna till Grön Flagg	34 %	22 %	Flera förskolor har blivit certifierade med Grön Flagg av Håll Sverige Rent.